

Редакција

Проф. др Бабић Миланка, Универзитет у Источном Сарајеву, БиХ
Проф. др Бараћ Драган, Универзитет у Источном Сарајеву, БиХ
Проф. др Билбија Снежана, Универзитет у Сарајеву, БиХ
Проф. др Бошковић Драган, Универзитет у Крагујевцу, Србија
Проф. др Кнежевић Саша, Универзитет у Источном Сарајеву, БиХ
Проф. др Ковачевић Милош, Универзитет у Источном Сарајеву, БиХ
Проф. др Летић Бранко, Универзитет у Источном Сарајеву, БиХ
Проф. др Матејић Предраг, Ohio State University, САД
Проф. др Савова Димка, Универзитет „Св. Климент Охридски“ Софија, Бугарска
Проф. др Стојановић Јелица, Универзитет Црне Горе
Проф. др Татаренко Ала, Универзитет у Љвову, Украјина

Радове у овој књизи су рецензирали:

Проф. др Бабић Миланка
Проф. др Бараћ Драган
Проф. др Билбија Снежана
Проф. др Бошковић Драган
Проф. др Брђанин Бранко
Проф. др Брчкало Бранка
Доц. др Вујевић Вера
Проф. др Вучковић Жељко
Проф. др Зељко-Зубац Ружица
Проф. др Јовановић Виолета
Проф. др Јоковић Мирољуб
Проф. др Кнежевић Саша
Проф. др Ковачевић Војо
Проф. др Ковачевић Милош
Доц. др Кујунџић Маја
Доц. др Куљанин Сања
Проф. др Летић Бранко
Доц. др Летић Марија
Проф. др Максимовић Горан
Проф. др Милена Максимовић
Проф. др Росић Тиодор
Доц. др Симовић Раде
Проф. др Станаревић Рада
Проф. др Стојановић Јелица
Доц. др Шћепановић Михаило

Зборник је штампан уз финансијску подршку
Министарства науке и технологије Владе Републике Српске.

Универзитет у Источном Сарајеву
Филозофски факултет Пале

Посебна издања
НАУЧНИ СКУПОВИ

Књига 8
том 1/1

НАУКА И ГЛОБАЛИЗАЦИЈА

ФИЛОЛОШКЕ НАУКЕ

ЗБОРНИК РАДОВА СА НАУЧНОГ СКУПА
(Пале, 17 – 19. мај 2013.)

Пале, 2014

НАУЧНИ СКУП
НАУКА И ГЛОБАЛИЗАЦИЈА

Књига 8
том 1/1

ФИЛОЛОШКЕ НАУКЕ

Издавач:

Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву

За издавача:

Проф. др Миланка Бабић

Главни уредник:

Проф. др Милош Ковачевић

Секретар редакције:

Проф. др Саша Кнежевић

Технички уредник и компјутерски слог:

Страхиња Костић

Лектура и коректура:

Доц. др Сања Куљанин

Доц. др Биљана Самарцић

Штампа:

“DIS COMPANY” д.о.о. Пале

Тираж:

300 примјерака

Пале, 2014

COBISS.RS-ID 4271640

Садржај

<i>Секција за лингвистику</i>	5
Биљана М. Мишић Илић ЈЕЗИЧКИ АСПЕКТИ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ УНИВЕРЗИТЕТСКОГ ОБРАЗОВАЊА	7
Снежана В. Билбија ЛИНГВИСТИЧКО ПРЕДСТАВЉАЊЕ ПРЕСУПОНИРАНОГ ЗНАЊА У ВИЈЕСТИМА КАО СТРАТЕГИЈА ДА СЕ ЛОКАЛНО ТУМАЧИ ГЛОБАЛНИМ И ОБРАТНО	21
Савка Н. Благојевић, Владимир Ж. Јовановић АКАДЕМСКО ПИСАЊЕ ЗА МЕЂУНАРОДНУ ДИСКУРСНУ ЗАЈЕДНИЦУ – ЛОКАЛНО НАСУПРОТ ГЛОБАЛНОМ	33
Љиљана Р. Марковић, Зорица Р. Прњат, Јелена И. Басарић АНГЛИЦИЗМИ У СТРУЧНОЈ ТЕРМИНОЛОГИЈИ: ПРИМЕР МЕНАџМЕНТА И МАРКЕТИНГА У ТУРИЗМУ	45
Добрила Ј. Бегенишић НАСТАВА СТРАНИХ ЈЕЗИКА У ЕРИ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ – СА ПОСЕБНИМ ОСВРТОМ НА НЕМАЧКИ ЈЕЗИК	55
Тиана М. Тошић, Ивана Б. Палибрк ЕНГЛЕСКИ У ГЛОБАЛУ?	63
Марин Н. Маркош ЕНГЛЕСКИ КАО LINGUA FRANCA: ГЛОБАЛНА ЗАЈЕДНИЦА МУЛТИКОМПЕТЕНТНИХ ГОВОРНИКА	71
Виолета П. Џонић СТЕРЕОТИП И ЛАКУНА КАО ГЛОБАЛНЕ КУЛТУРОЛОШКЕ И ЛИНГВОКУЛТУРОЛОШКЕ ПОЈАВЕ	89
Радоје Д. Симић „ОСМА ОФАНЗИВА“ Б. ЋОПИЋА	97
Милош М. Ковачевић СТИЛЕМАТИЧНА ЛЕКSIKA У РОМАНУ „АДРЕСАР ИЗГУБЉЕНИХ ДУША“ АНЂЕЛКА АНУШИЋА	115
Јелена Р. Јовановић Симић ИМПРЕСИОНИСТИЧКИ ИЗРАЗ ПЕТРА КОЧИЋА	131
Миланка Ј. Бабић ОДНОС АУТОРСКОГ И ТУЂЕГ ГОВОРА У РОМАНУ „БОСАНСКИ ЦЕЛАТ“ РАНКА РИСОЈЕВИЋА	141

Вера С. Тевриз-Нишић ГРАДАЦИОНЕ КУМУЛАЦИЈЕ У КЊИЖЕВНОМ ТЕКСТУ БРАНКА ЂОПИЋА	153
Јелена Ј. Спасић ФИГУРЕ ПОНАВЉАЊА У „ПУТОПИСУ КРОЗ БИОГРАФИЈУ“ МОМА КАПОРА	161
Веран Ј. Станојевић ПЕРФЕКТИВНИ ПЕРФЕКАТ И ЊЕГОВИ ФРАНЦУСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ У ЂОПИЋЕВИМ ПРИПОВЕТКАМА	175
Милена Б. Маројевић КОНЦЕПТ БИЗНИС У КОНЦЕПТОСФЕРИ РУСКОГ ЈЕЗИКА	191
Вера М. Вујевић ЕЛИПСА УНУТАР НАПОРЕДНИХ (КООРДИНАТИВНИХ) КОНСТРУКЦИЈА У ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ	197
Јелена М. Марковић ПРОГРЕСИВНИ ГЛАГОЛСКИ ОБЛИК У ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ ПОЧЕТКОМ И КРАЈЕМ ДВАДЕСЕТОГ ВЕКА	209
Жана Г. Гавриловић О НЕКИМ ИНХЕРЕНТНИМ ВИДСКИМ ОСОБИНАМА ЕНГЛЕСКИХ ГЛАГОЛА	223
Драгана Б. Кузмановска, Весна Д. Ничева ПОТРЕБАТА ОД ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА РАМНОТЕЖА МЕЃУ ДВЕТЕ СТРУЕЊА ВРЗ МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	235
Снежана Ј. Кирова, Биљана В. Петковска АНГЛИЦИЗМИТЕ КАКО ДИРЕКТНИ ЗАЕМКИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	241
Илијана Р. Чутура СРБИСТИКА И ГЛОБАЛИЗАЦИЈА	245
Катарина М. Аксић ЕЛЕМЕНТИ ЈЕЗИКА ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ У ПОЛИТИЧКОМ ДИСКУРСУ ВУКА ЈЕРЕМИЋА	259
Александра Р. Блатешић УТИЦАЈИ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ НА ЛЕКСИКУ ИЗ ОБЛАСТИ АУТОМОБИЛИЗМА У САВРЕМЕНОМ ИТАЛИЈАНСКОМ ЈЕЗИКУ	269

Тијана Ђ. Васиљевић Стокић ЛЕКСИЧКО-СЕМАНТИЧКА ОБРАДА И АНАЛИЗА У ПРЕВОДИМА СТУДЕНАТА ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА (ЈЕЗИКА „LINGUA FRANCA“ МОДЕРНОГ ДОБА)	285
Марко М. Јанићијевић РЕВИЗИЈА НАРАТИВА КАО ВИД (РЕ)ПРОДУКЦИЈЕ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ	299
Ивана Д. Пајић „KIEZDEUTSCH“ КАО РЕЗУЛТАТ ИНТЕРКУЛТУРНИХ СУСРЕТА У ДОБА ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ	309
Јелица Р. Стојановић ЛИЧНА ИМЕНА СА ПРОСТОРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ДО КРАЈА 15. ВИЈЕКА	319
Биљана С. Самарџић ЋИРИЛИЦА КАО БОСАНЧИЦА И ТЗВ. ХРВАТСКА ЋИРИЛИЦА	339
Сања Ж. Ђуровић ОБЛИЦИ АОРИСТА НЕКИХ ГЛАГОЛА НА „-ГНУТИ“	347
Ана М. Јањушевић Оливери УПОТРЕБА ЛЕКСЕМЕ „ГЛАВА“ У ЊЕГОШЕВОМ ЈЕЗИКУ	355
Горан Н. Зељић МОРФОЛОШКО-СЕМАНТИЧКИ АСПЕКТ БРОЈЕВА У ДЕЛИМА БРАНКА ЋОПИЋА И МИРОСЛАВА ТОХОЉА	365
Тијана В. Ашић, Милана Додиг СЛОБОДНИ ИНДИРЕКТНИ ГОВОР У РОМАНИМА „ТВРЂАВА“ И „ДЕРВИШ И СМРТ“ МЕШЕ СЕЛИМОВИЋА И ЊЕГОВИ ПРЕВОДНИ ЕКВИВАЛЕНТИ У ФРАНЦУСКОМ	377
Надица А. Маркоска ВЛИЈАНИЕТО НА АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК ВРЗ ИТАЛИЈАНСКАТА ЛЕКСИКА ВО ФУДБАЛОТ	393
Младен Д. Папаз ИМПЕРЦЕПТИВНА ПЕРЦЕПЦИЈА МОДАЛНОГ ГЛАГОЛА ТРЕБАТИ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ И ПОРЕЂЕЊЕ СА КОРЕСПОНДЕНТОМ SOLLEN У ЊЕМАЧКОМ ЈЕЗИКУ НА ПРИМЈЕРИМА НОВИНСКИХ ИЗВЈЕШТАЈА	411

Јелена М. Стевановић УТИЦАЈ СТРАНИХ ЈЕЗИКА НА ИЗРАЖАВАЊЕ МЛАДИХ: ПИТАЊЕ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ ИЛИ НЕДОВОЉНО РАЗВИЈЕНЕ ЈЕЗИЧКЕ КУЛТУРЕ	425
Саша М. Ђукић ФИГУРЕ ПОНАВЉАЊА У ПОЕЗИЈИ ДРАГЕ КУЋИЋА	437
Весна А. Коцева ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМИТЕ ВО ГОВОРТ НА МЛАДИТЕ ВО ИТАЛИЈА	447
<i>Секција за књижевност</i>	467
Владислава С. Гордић Петковић МОТИВ ПУТОВАЊА У ПРОЗИ ЉУБИЦЕ АРСИЋ: ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И ФЕНОМЕН „НЕМЕСТА“	469
Ева И. Толди ГЛОБАЛИЗАЦИЈСКЕ ТЕНДЕНЦИЈЕ ИСТОРИЈСКОГ РОМАНА	477
Никола М. Бубања, Дејан М. Каравесовић УКИДАЊЕ ГЛОБАЛНОГ ЈЕЗИКА И ТЕХНО-КУЛТУРЕ: МАТИЋЕВ „ШАХТ“ У ОРВЕЛОВСКОМ КЉУЧУ	489
Јелена С. Јелић „БЕСНИЛО“ ЗВАНО „ФОРВАРД“: НЕКИ АСПЕКТИ ПОЕТИКЕ ГРАДА БОРИСЛАВА ПЕКИЋА И СЛОБОДАНА ВЛАДУШИЋА У КОНТЕКСТУ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ	497
Драгана Б. Вукићевић МАЛИ ГРАДОВИ У ВЕЛИКОМ ГРАДУ (ЛИТЕРАРИЗАЦИЈА БЕОГРАД У 19. ВЕКУ)	509
Ненад Р. Кебара МОДЕЛ СВЕТА У СРПСКОЈ КЊИЖЕВНОЈ СВЕСТИ	519
Крсте В. Илиев, Наталија В. Поп Зариева МОДЕРНИЗАМ, ПОСТМОДЕРНИЗАМ И ГЛОБАЛИЗАЦИЈА	533
Александра М. Петровић ГЛОБАЛИЗАЦИЈСКА МИТОЛОГИЈА НАСУПРОТ АРХАЈСКОЈ	537

Мирјана М. Стакић ТРАНСФОРМАЦИЈА НАРОДНИХ ВЕРОВАЊА И МИТОВА У КЊИЖЕВНОСТИ ПОД УТИЦАЈЕМ ПРОЦЕСА ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ	545
Дејан Д. Милутиновић ЖАНРОВИ И ГЛОБАЛИЗАЦИЈА	559
Драган Б. Бошковић НЕСАЗНАТЉИВО: „ПРОЦЕС“ И „ДЕРВИШ И СМРТ“	567
Даница Т. Андрејевић СЕЛИМОВИЋ ИЗМЕЂУ КАНОНА И БИЋА	575
Луси Г. Караниколова ДРУГАТА СТРАНА НА РЕАЛНОСТА (СТРАВОТ И НАДЕЖТА ВО „ЖЕНСКИТЕ“ РАСКАЗИ НА ИВО АНДРИК)	585
Виолета Б. Димова ЕДИНКАТА, ОПШТЕСТВОТО И КОНЦЕПТОТ НА СЕМЕЈСТВОТО ВО „ТВРДИНА“ ОД МЕША СЕЛИМОВИЋ	595
Ранко В. Поповић „НАРОДНИ ПИСАЦ“ РИСТО Т. ПРОРОКОВИЋ – НЕВЕСИЊАЦ И ЊЕГОВА ПРИПОВЈЕДНО-ИСТОРИЈСКА ПРОЗА	603
Дарко М. Ковачевић ЏИНС-ПРОЗА У ВРЕМЕНУ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ: ОД МОМЕ КАПОРА ДО МАРКА ВИДОЈКОВИЋА	621
Александра Р. Попин МОТИВ ЖРТВЕ У РОМАНУ „ВУЧЈА СЕН“ РАДОВАНА ЖДРАЛА	633
Снежана С. Башчаревић АСПЕКТ ЛИРСКОГ СУБЈЕКТА У „ГОРСКОЈ СЛУЖБИ“ ЂОРЂА СЛАДОЈА	641
Елма И. Халиловић ИСТОРИЈСКИ ПОДТЕКСТ ЋОПИЋЕВЕ ЗБИРКЕ ПРИПОВЕДАКА „БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ“	655
Војо Н. Ковачевић НОВА ДИМЕНЗИЈА ЊЕГОШЕВОГ ПЈЕСНИШТВА	663
Јасна Н. Лазаревић-Гавриловић ЗНАЧАЈ БИБЛИОГРАФСКИХ ИСТРАЖИВАЊА ЗА ИЗУЧАВАЊЕ ЊЕГОШЕВОГ ДЕЛА	673

Валентина Д. Питулић СВЕТО И ПРОФАНО У АНДРИЋЕВОЈ ЗБИРЦИ ПРИПОВЕДАКА „ДЕЦА“	683
Предраг М. Јашовић РЕЛИГИЈСКИ ПОДТЕКСТ У ПОЕЗИЈИ ЈОВАНА ДУЧИЋА	691
Бранка Р. Брчкало НАСТАВНА РЕЦЕПЦИЈА ПРИПОВЈЕДАКА ИЗ ЗБИРКЕ „БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ“ БРАНКА ЋОПИЋА	703
Ева Д. Велинова ИНТЕРКУЛТУРНИТЕ РЕЛАЦИЈЕ МЕЃУ ИСТОКОТ И ЗАПАДОТ И НИВНАТА РЕПРЕЗЕНТАЦИЈА ВО ЛИТЕРАТУРАТА (ПРЕКУ ПРИМЕРИ ОД ДЕЛОТО НА МАРСЕЛ ПРУСТ)	717
Јована М. Караникић ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И САВРЕМЕНА ИТАЛИЈАНСКА ЛИТЕРАТУРА: ИТАЛИЈАНИ У СВЕТУ, СВЕТ У ИТАЛИЈИ	725
Милка З. Бојанић ТРАНСКУЛТУРАЛНА ПОТРАГА ЗА СОПСТВОМ У „КЛУБУ РАДОСТИ“ СРЕЋЕ ЕЈМИ ТЕН	733
Татјана А. Думитрашковић ШЕКСПИРОВЕ ВЕЛИКЕ ТРАГЕДИЈЕ – ПОБУНА ПРОТИВ ТОТАЛИТАРИЗМА И ЈЕДНОУМЉА У ЕРИ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ	743
Борјанка З. Ђерић ПОСЉЕДИЦЕ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ: ИМАГИНАРНИ ХРОНОТОПИ У РОМАНИМА ПОЛА ОСТЕРА	755
Огњен М. Куртеш „ТЕСА ОД Д`УРБЕРВИЛА“ КАО ПСИХОЛОШКИ РОМАН	773
Снежана М. Милосављевић Милић ТРАНСФИКЦИОНАЛНИ ИДЕНТИТЕТИ КЊИЖЕВНИХ ЛИКОВА	783
Блажо С. Китанов ГОВОР ЈЕЗЕРА МАТЕЈЕ МАТЕВСКОГ У ОДБРАНУ МАКЕДОНСКОГ НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА	795
Милан Б. Громовић ГЛОБАЛНО ЗАГРЕВАЊЕ НАЦИОНАЛНИХ КЊИЖЕВНОСТИ	799

Весна Б. Тодоров УЛОГА КЊИЖЕВНОСТИ У ИЗГРАЂИВАЊУ НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА И РАЗВИЈАЊУ КУЛТУРНЕ СВЕСТИ: „СВОЈЕ“ И „ТУЂЕ“ НА ПРИМЕРУ ПЕСАМА И ПРИЧА ЗА ДЕЦУ	805
Стојан М. Ђорђевић КАНАДСКЕ ПРИЧЕ ЖЕЛИМИРА МЛАЂЕНОВИЋА	817
Слађана М. Миленковић ПЕСНИШТВО ДИМИТРИЈА МИТРИНОВИЋА	823
Марија Т. Карачић „RIMSKI DNEVNIK, ПРИЧЕ И ЈЕДАН РОМАН“ МИЛИСАВА САВИЋА: НОВЕ ТЕНДЕНЦИЈЕ У КЊИЖЕВНОСТИ	837
Јелена С. Младеновић СУНОВРАТ ДУХОВНИХ ВРЕДНОСТИ, АЛИЈЕНАЦИЈА И УГРОЖЕНОСТ ИНТИМНОГ КАО ТАМНА СТРАНА ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ У РОМАНУ „ОНО ШТО ОДУВЕК ЖЕЛИШ“ ГОРДАНЕ ЂИРЈАНИЋ	847
Милена М. Ивановић ДОМАНОВИЋЕВА „ДАНГА“ – ЖИГ НА ЧЕЛУ ТОТАЛИТАРНЕ ДРЖАВЕ	859
Сања Г. Златковић ЦИТАТНА СТРУКТУРА РОМАНА „НИТ МИХОЉСКОГ ЛЕТА“ НИКОЛЕ МИЛОШЕВИЋА	873
Виолета М. Весић КЊИЖЕВНОСТ НА ИНТЕРНЕТУ: ПРОИЗВОД ИЛИ САМО ТЕКСТ	893
Љиљана С. Аћимовић ПРИКАЗ КУЛТУРА У РОМАНУ „ПОГРЕБНА МЛАДА“ НИНЕ БЛАЗОН	903
Јелена М. Ристовић ХАЗАРИ И „ХАЗАРСКИ РЕЧНИК“ КРОЗ ПРИЗМУ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ	917
<i>Секција за библиотекарство</i>	923
Милена М. Максимовић САВРЕМЕНА ОБУЧЕНОСТ БИБЛИОТЕКАРА – ЗАХТЈЕВИ У ВРЕМЕНУ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ	925

Славица П. Гостимировић, Слободан М. Симић УТИЦАЈ ПРОЦЕСА ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ НА БИБЛИОТЕКАРСТВО	933
Драган М. Бараћ ГЛОБАЛИЗАЦИЈА, ХАРМОНИЗАЦИЈА И УНИФИКАЦИЈА ПРАВА У ОБЛАСТИ КЊИГЕ	945
Бојана М. Ласица ДИГИТАЛИЗАЦИЈА И ЊЕН ЗНАЧАЈ У ОЧУВАЊУ КУЛТУРНЕ И НАУЧНЕ БАШТИНЕ	959
Драгана С. Новаков ЧИЈЕ ЈЕ ПИСМО?	967
Радославка Р. Сударушић ТРГОВИНА СРПСКОМ ШТАМПАНОМ КЊИГОМ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ ЗА ВРИЈЕМЕ ТУРСКЕ ВЛАДАВИНЕ	973
Љиљана Д. Косијер МУЛТИЈЕЗИЧНИ ДЕЧЈИ ДРАМСКИ ФЕСТИВАЛ КАО МЕДИЈАТОР ИНТЕРКУЛТУРАЛНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ	983
<i>Секција за театрологију</i>	991
Владан П. Баргула ЛИТУРГИЈСКА ДРАМА У ВРЕМЕНУ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ	993
Бранко Б. Брђанин ПОЗОРИШТЕ И ГЛОБАЛНИ (КОМУНИСТИЧКИ) ДУХ ЕПОХЕ	1009
Маја М. Кикириткова, Илија С. Илов POSTMODERN WAR IN FASHION WORLD	1033
Сања Б. Докић Мрша ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЈА ПОЗОРИШНЕ ПРОДУКЦИЈЕ: ПРИМЈЕР ФРАНЦУСКЕ КАО ПУТОКАЗ СРПСКОЈ	1041
Раде Г. Симовић АНТИГЛОБАЛИЗАМ ПОЗОРИШНЕ И ФИЛМСКЕ УМЈЕТНОСТИ – „КУХИЊА“ МЛАДЕНА МАТЕРИЋА И ЕМИРА КУСТУРИЦЕ	1059

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна и универзитетска библиотека
Републике Српске, Бања Лука

НАУЧНИ скуп Наука и глобализација (2013 ; Пале)

Наука и глобализација : зборник радова са научног скупа
(Пале, 17-19. мај 2013.) / [главни уредник Милош Ковачевић]. -
Источно Сарајево : Филозофски факултет, 2014 (Пале : Dis
comparu). - 466 стр. ; 25 цм. - (Посебна издања Научни скупови.
Филолошке науке ; књ. 8, том 1/2)

Тираж 300. - Библиографија уз сваки рад. - Summary.

ISBN 978-99938-47-58-8

001:316.32(082)

COBISS.RS-ID 4271640

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМИТЕ ВО ГОВОРОТ НА МЛАДИТЕ ВО ИТАЛИЈА

Овој труд има за цел да даде јасна слика за влијанието на глобализацијата, лингвистичкото позајмување и збогатување на лексичкиот фонд на говорот на младите во Италија со заемки од странски јазици. Причина за појавата на феноменот на позајмување на зборови е потребата на младите луѓе да контактираат со интернационалната средина бидејќи секој млад човек својата нација ја чувствува како премногу мала и ограничена за своите потреби. Со цел да се разликуваат од другите, младите настојуваат да прифатат „европска“ лексика која е силно хомогенизирана. Најголем дел од заемките кои ги користат младите се заемки од англискиот јазик. Ова се објаснува со фактот дека англискиот јазик се наметнува како светски јазик како резултат на глобализацијата и интензивирањето на контактите со англоамериканската култура. Но, потребно е да потенцираме дека во најголем дел станува збор за заемки кои имаат свој еквивалент во италијанскиот јазик, а се користат со цел да се постигне посебен семантички ефект.

1. Дефинирање на поимот заемка

Според Радтке (1992), *заемките се зборови увезени од други јазици кои често се зацврстуваат во општоприфатениот јазик*. Како резултат на контактот меѓу јазиците се јавува феноменот на заемање. Колку контактите помеѓу оние кои ги зборуваат различните јазици се поблиски толку полесно и пофреквентно преминуваат зборовите од еден јазик во друг.

Позајмените зборови можат да бидат поделени врз основа на два критериуми: потребата и прилагодувањето. Врз основа на потребата разликуваме неопходни заемки (заемки од неопходност) и луксузни заемки. Кога станува збор за нови концепти или предмети, присвојувањето на некој збор е неопходно, бидејќи во јазикот не постои збор кој би се однесувал на тој концепт или предмет. Тие странски зборови присвоени заедно со концептот или со предметот, на пример зборот *computer*, *rock* или *juke –box* се наречени неопходни заемки. Кога во јазикот постои збор за странскиот термин, но сепак се користи странскиот збор, станува збор за луксузни заемки. Луксузната заемка има стилистичка цел и цели кон

---

* vesna.koceva@ugd.edu.mk

социјалната промоција на говорителот пренесувајќи една култура или начин на живот кои се сметаат како престиж. За луксузните заемки често постои термин кој одговара во јазикот примател, на пр. *show, manager, week-end* наместо италијанските еквиваленти *spettacolo, dirigente, fine settimana*. Многу често младите сакаат да користат странски збор, иако во италијанскиот јазик постои еквивалент за истиот.

Секој јазик има свои средства за да означи нови идеи и нови предмети без да присвојува странски збор, т.е. заемката не е никогаш неопходна во апсолутна смисла. Како последица на тоа, некои зборови кои се сметаат како луксузни заемки можат да имаат нијанси во значењето кои не би можеле поинаку да се пренесат (Раутјарви 2000).

Врз основа на приспособувањето, разликуваме адаптирани и неадаптирани заемки. Адаптираните заемки се интегрирани во јазикот примател и тешко може да се распознаат и да се разликуваат од зборовите од автохтониот лексички репертоар, на пр. *bistecca* (бифтек) од англискиот збор *beefsteak* или *ingaggiare* (најмува) од францускиот *engager*. Неадаптираните заемки се среќаваат во италијанскиот јазик во првобитната форма, на пр. *bar, computer, tram*.

Посебен вид на заемка е калката која може да се дефинира како буквален превод на збор или израз од друг јазик, односно неологизам формиран од лексички елементи веќе присутни во јазикот, но моделиран врз основа на странски модел, на пр. *fuorilegge* (вон закон) или *guerra fredda* (студена војна) врз основа на англискиот модел *outlaw* односно *cold war*.

2. Заемки од странски јазици – интернационализми

Основата на говорот на младите, како и сите други јазични вариетети, е детерминирана од екстралингвистички фактори во смисла дека јазичните карактеристики потребно е да бидат разбрани како резултати од надворешни феномени. Овој феномен не може да се смета како изолиран, дека се однесува само на Италија, но некои особености на говорот на младите може да се однесуваат на младите во интернационална димензија. Психичката мотивација која го фаворизира формирањето на говорот на младите е еднаква насекаде. Друго објаснување за феноменот на совпаѓање на различните јазици на младите е фактот дека младите се постојано во движење. Нормално е дека врските со новите култури и влијанието донесено од странство произведуваат секогаш нови елементи за говорот на младите. Примерите се безбројни, а најочигледен е случајот со употребата на поздравите во различните јазици: се вели *чао* или *хелоу* не само во Италија или Англија туку во многу земји во светот. Како заемка можеме да го дефинираме кој било феномен на интерференција, поврзан значи со контактот и реципрочното влијание на различни јазици, каде што под јазици би требало да се подразберат не само литературните јазици туку

и оние индивидуалните, карактеристични за секој говорител. Всушност, збогатувањето на кој било јазик делумно се должи на заемањето на елементи од друг јазик. Младите чувствуваат потреба да контактираат со интернационалната средина, бидејќи секој млад човек својата нација ја чувствува како премногу мала и ограничена за своите потреби. Силен интерес кај младите привлекува англо-американската култура која доминира кога станува збор за интернационализмите. Англискиот јазик има централна улога во доставувањето на зборови и изрази. Според Едгар Радтке (1992), претераното присуство на англиски заемки во говорот на младите во Италија, но и во цела Европа, може да се објасни со англоамериканизацијата која се однесува на начините на однесување на младите во однос на музиката, културата итн. Користејќи ги заемките, младите одговараат на потребите на интернационализација, водени на пример од фактот дека сопствената земја се смета за многу мала. Употребата на заемките ги разликува младите од баналноста на стандардниот јазик и од светот на возрасните, односно младите настојуваат да примаат и да шират интернационални елементи за да бидат различни од другите. Заемките придонесуваат да се зацврсти посебноста на говорот на младите. Американизацијата на музиката, на однесувањето, на културата на младите во Европа е феномен кој го објаснува присуството на зборовите од англискиот јазик во говорот на младите во цела Европа. Но, покрај англоамериканските зборови, не треба да се запостави и улогата на другите јазици. Во говорот на младите во Италија се забележуваат заемки од шпанскиот јазик како *chico e chica* наместо *ragazzo* (момче) или *ragazza* (девојка), *besos* наместо *baci* (бакнежи), *guapo* го заменува италијанскиот збор *bello* (убав), поздравот *hola* наместо *ciao* (чао), *no tengo dinero* наместо *non ho soldi* (немам пари), *me gusta* како замена за *mi piace* (ми се допаѓа) итн. Младите користат и зборови позајмени од германскиот јазик како *blitz* во изразот *sei proprio un blitz* за да се каже *non capisci niente* (не разбираш ништо) додека во германскиот јазик зборот *blitz* значи *молња*, понатаму зборот *geilissimo* наместо да се каже *bellissimo* (најубаво), од зборот *geil* што значи *нешто убаво*.

Многу научници сметаат дека во говорот на младите има, пред сè, т.н. луксузни заемки, но голем број од нив со текот на времето се зацврстуваат и стануваат дел од стандардниот јазик, како на пример англискиот збор *zapping* што значи *постојано менување на телевизиските канали*. Употребата на заемки кај младите го зацврстува убедувањето дека се „на повисоко“ во однос на други социјални слоеви и ова убедување ја засилува во нив смислата на солидарност и чувството на идентификација. Интернационалната димензија служи како елемент кој го подига квалитативното ниво, а заемките функционираат како клучни елементи на една супкултура која има како примарна цел надминување на провинцијалната димензија. Преку употребата на заемките младите ја постигнуваат нивната цел, т.е. нивниот говор да се разликува од

преостанатите. Заменувајќи го зборот *ragazzo* (момче) со зборот *boy* или пак *città* (град) со *city*, младите настојуваат преку јазичното изразување да ја надминат баналноста и површноста на стандардниот јазик. Според Едгар Радтке (1992) интернационалната димензија може да се однесува на два аспекти од лингвистичката реалност кои се различни меѓу нив:

а) Интернационалната димензија може да се однесува на фактот дека јазиците на младите се формираат насекаде, односно говорот на младите во Италија не е изолиран феномен туку се среќава во сите јазици;

б) Интернационалната димензија на говорот на младите може да се сфати и на друг начин, односно како тенденција да се примаат и шират интернационални елементи во контраст со секојдневниот јазик. Оваа тенденција е видлива, пред сè, во лексиката кога се прифаќаат интернационални заемки, кои по своите карактеристики придонесуваат да се зацврсти особеноста на вариететите на младите. За да бидат различни од другите Италијанци младите настојуваат да прифатат „европска“ лексика која е силно хомогенизирана. Со други зборови, употребата на интернационализми, односно лингвистичкото позајмување претполага контакт меѓу јазиците и придонесува младите да се вклучат во еден совранионален контекст кој е појдовна точка во процесите на културолошка идентификација. Во говорот на младите има еден вид на јазична биполарност која ја предвидува, од една страна, интернационалната димензија, а од друга страна доближувањето до провинцијалните регистри. Станува збор за екстремни полови меѓу кои се сместува стандардниот јазик, кој е средство за комуникација со родителите и со целата лингвистичка заедница и не смее да биде сметан од страна на младите како инструмент за автоидентификација.

интернационална димензија < ----- > регионална димензија
(заемки) (дијалекти)

Така, скршнувањето од нормата се конкретизира во изборот на еден од двата пола: говорот на младите може да се реализира или со повикување на интернационални модели или со приближување кон регионални модели.

3. Збогатување на лексичкиот фонд преку заемки од странски јазици

Зборовите што се прифаќаат од други јазици може да бидат приспособени (адаптирани) и неприспособени, односно туѓарки. Во нашиот корпус забележавме само една заемка од шпанскиот јазик, додека сите други заемки се преземени од англискиот јазик. Овој труд се базира

како на писмен така и на устен корпус. Извори за единиците во нашиот корпус се италијанските списанија наменети за младите „Ragazza moderna” и „Cioè” консултирани во електронска верзија (<http://www.cioe.it/home>; <http://www.ragazzamoderna.it>) во текот на 2010 година. Анализираниите примери од списанието “Ragazza moderna” се обележани со ознаката (RM), додека примерите од списанието “Cioè” ги означивме со (CO). Предмет на нашата анализа беа и зборовите од порталот <http://temi.repubblica.it/espresso-slangopedia>. Станува збор за онлајн речник кој се збогатува и надополнува со термини кои ги испраќаат младите од цела Италија. Анализираниите зборови кои се преземени од овој извор ќе бидат означени со (SL). Истовремено црпевме материјал и од неколку филмови во кои токму младите се протагонисти. Предмет на анализа беше лексиката во филмовите:

- „Una canzone per te” на режисерот Херберт Симоне Парањани од 2010 година. Примерите од овој филм ги означивме со (1);
- „Sharm El Sheik – Un’Estate Indimenticabile” на режисерот Уго Фабрицио Џордани од 2010 година. Примерите од овој филм ги означивме со (2);
- „Amore 14” на режисерот Федерико Моча од 2009 година. Зборовите од овој филм ќе ги означиме со (5);
- „Scusa Ma Ti Chiamo Amore” на режисерот Федерико Моча од 2008 година. Примерите од овој филм ги означивме со (7);
- „Come tu mi vuoi” на режисерот Волфанго Де Бирази од 2007 година. Анализираниите зборови од овој филм се обележани со (8);

3.1. Заемки од англискиот јазик

Заемките од англискиот јазик во областа на лексиката се присутни во голем број во повеќе области и дејности и во секојдневното општење. Влијанието на англискиот јазик не е карактеристично само за италијанскиот јазик. Англискиот се наметнува како светски јазик и апсолутно преовладува во некои области, како што е популарната музика, компјутерската техника, трговијата итн. Со интензивирањето на контактите со англоамериканската култура, англискиот јазик се шири најмногу меѓу младите генерации, кои го изучуваат овој јазик во текот на своето редовно образование, но и на други начини како што се туризмот и студирањето во странство. Говорот на младите содржи висок процент на заемки од англискиот јазик. Во нашата анализа овие заемки ги поделивме на 4 семантички категории и тоа: шоу бизнис; љубов и пријателство; спорт и слободно време; мода и убавина.

3.1.1. Семантичка категорија шоу бизнис

Во оваа семантичка категорија најзастапена е именката *star* која се користи наместо италијанскиот еквивалент *stella* (свезда) и придавката *glam* или *glamorous* (гламурозно) наместо италијанските придавки *incantevole, affascinante*.

- Speak Now entra anche tra gli album di *star* femminili (CO).
(Спик Нау влегува исто така помеѓу албумите на женските ѕвезди);
- Si tratta di un appuntamento davvero *glam* al quale partecipano le *star* con abiti da sogno (CO).

(Станува збор за навистина гламурозен состанок на кој учествуваат ѕвезди во фустани од сонштата);

- ...perché monospalla è *glamorous* (RM).
(...бидејќи блуза со еден ракав е гламурозно).

Младите го преземаат од англискиот јазик изразот *new entry* за да укажат на некое *ново лице на сцената*, во нашиот пример станува збор за *нова актерка*.

- ...secondo posto una *new entry* non troppo “*new...* con un balzo di 8 posizioni (CO).

(... второ место една нова актерка, не премногу „нова“ ... со скок од 8 позиции).

Кога младите зборуваат за обожаватели, страстни зависници и следбеници, наместо италијанските термини *ammiratori, tifosi, appassionati* се претпочитаат англиските термини *fan, follower, addicted*.

- ... Black Eyed Peas che, su Facebook, hanno quasi 7 milioni 800 mila *fan* (CO).

(Блек Ајд Пис кои на Фејсбук имаат речиси седум милиони и осумстотини илјади обожаватели);

- Non soltanto grazie ai nuovi *follower* e neppure grazie soltanto ai nuovi *facebookfan* (CO).

(Не само благодарение на новите следбеници ниту пак благодарение само на новите фејсбук обожаватели);

- I Twitter *addicted* sono aumentati di oltre 7 mila in una settimana (CO).
(Зависниците од Твитер се зголемија на повеќе од 7 илјади во една седмица).

Во филмот “Come tu mi vuoi” го среќаваме терминот *fan club* со значење на група на пријатели кои ѝ се восхитуваат на најпопуларната девојка Џада.

- Anche tu vuoi entrare a far parte del Giada *fan club*? (8)

(И ти ли сакаш да бидеш дел од клубот на обожаватели на Џада?).

Во следниот пример се гледа употребата на англиското *live* наместо *in diretta* (во живо).

- Il 20 dicembre si esibirà *live* al Palalottomatica di Roma (CO).

(На 20 декември ќе настапи во живо во Палалотоматика во Рим).

Англискиот збор *nomination* се користи за да го замени италијанската именка *nominazione* (номинација).

- Lady GaGa che ieri a Los Angeles ha sbaragliato agli MTV Video Music Awards vincendo ben otto premi su tredici *nomination* (CO). (Лејди ГаГа која вчера во Лос Анџелес триумфираше на ЕМТиВи Видео Музичките награди освојувајќи осум награди од тринаесет номинации).

Често се среќаваат англиските заемки *rumors* (*rumours*) и *gossip* наместо италијанските еквиваленти *voci* (гласини), *chiacchiere*, *dicerie* (озборувања). Еве неколку примери:

- Alcuni *rumors* sostengono che sicuramente i Muse ci saranno (CO). (Некои гласини тврдат дека сигурно Мјус ќе бидат присутни);
- L'ultimo *rumors* parla di una presunta protesta da parte del pubblico (CO). (Последните гласини говорат за наведен протест од страна на публиката);
- Con i *gossip* che girano e con qualche scatto rubato ci fanno sognare di poter vivere anche noi, un giorno, una storia d'amore come la loro (CO). (Со озборувањата кои се шират и со некоја украдена фотка, ни овозможуваат да сонуваме дека и ние можеме да доживееме, еден ден, љубовна приказна како нивната).

Наместо *gara di musica* (музички натпревар) и *notizie* (вести) младите ги претпочитаат заемките *music contest* и *news*.

- ... rimanete sintonizzati per non perdere nemmeno una *news* su questo fantastico *music contest*. (CO) (...останете на оваа фреквенција за да не пропуштите ниту една вест за овој фантастичен музички натпревар).

Во оваа семантичка категорија ги вклучивме и заемките *song* која се јавува наместо италијанската именка *canzone* и именката *sound* наместо именката *suoni*.

- ... è la *song* più trasmessa dalle radio americane (CO). (...тоа е најемитуваната песна на американските радија);
- Un nuovo album, in uscita in autunno, ricco di *sound* inconsueti (CO). (Нов албум, кој ќе излезе на есен, богат со невообичаени звуци);
- Il più giovane dei Jonas Brothers presenta un album dal *sound* sorprendente... (RM) (Најмладиот од Џонас Брадерс претставува албум со изненадувачки звук...).

Заемката *playlist* која значи *листа на песни кои треба да се емитуваат на радио*, во следниот пример е употребена со значење на *elenco* (список).

- ... iniziare a fare la *playlist* dei tuoi difetti (CO). (...да започнеш да правиш список на твоите маани).

Во семантичката категорија филм, ги сместивме следните заемки: *premiere*, *remake*, *performances* и *stuntman*.

Младите често го заменуваат италијанскиот збор *la prima* (премиера) со англискиот еквивалент *premiere*.

- ...una passerella d'alta moda alla *Premiere* di Los Angeles (CO).
(...дефиле на висока мода на премиерата во Лос Анџелес).
Кога станува збор за преработка на некој филм наместо италијанскиот термин *rifacimento* младите го претпочитаат англискиот термин *remake*.
- ... sono in preparazione i *remake* di Cenerentola, Cappuccetto Rosso e una delle storie più romantiche: La Bella e la Bestia (CO).
(Во подготовка се преработките на Пепелашка, Црвенкапа и една од најромантичните приказни: Убавицата и ѕверот).
Во наредниот пример англискиот термин *performances* е употребен наместо италијанскиот еквивалент *recita*.
- Non immaginavo quanto "allenamento" quotidiano ci fosse dietro alle sue *performances* (CO).
(Не претпоставував колку секојдневен „тренинг“ се крие зад неговите настапи).
Зборот *stuntman* се однесува на човекот кој го заменува актерот при снимањето на опасни сцени и е употребен наместо италијанскиот збор *cascatore*.
- ...quello che mi ha colpito di più è stata l'intervista fatta allo *stuntman* italiano (CO).
(...она што најмногу ми остави впечаток беше интервјуто направено со италијанскиот каскадер).
Кога се зборува за приватниот живот на омилените ѕвезди, но и за својот приватен живот, младите го претпочитаат англискиот збор *privacy* наместо *vita privata* или *intimità*.
- Emma ha, poi, precisato in un'intervista che viene comunque rispettata la sua *privacy* il più possibile (CO).
(Ема прецизираше во едно интервју дека се почитува нејзината приватност што е можно повеќе).
Во следниот пример ја забележуваме употребата на заемката *bodyguard* чијшто еквивалент во италијанскиот јазик е *guardia del corpo* (телохранител).
- ...la carta le era stata prestata da uno dei suoi *bodyguard* (RM).
(...картата и беше позајмена од еден од нејзините телохранители).
Заемката *hit* се користи наместо италијанскиот еквивалент *di successo*.
- ...MTV, da Napoli, ha eletto la *hit* regina dell'estate 2010. (CO)
(ЕмТиВи, од Неапол, ја избра хит кралицата за лето 2010).
Во следниот пример ја забележуваме употребата на заемката *monitor* чиј еквивалент во италијанскиот јазик е *lo schermo* (екран).
- Una bella inquadratura di Marco nel *monitor* (RM).
(Убав кадар на Марко на екранот).

3.1.2. Семантичка категорија љубов и пријателство

Во оваа семантичка категорија има најмногу луксузни заемки. Иако во италијанскиот јазик постојат еквиваленти за истите, младите многу често претпочитаат да ги користат англиските зборови, со цел да привлечат внимание. Најзастапени се англиските еквиваленти *boy* за *ragazzo* (момче) и *girl* за *ragazza* (девојка), користени како во еднинска така и во множинска форма. Еве неколку реченици во кои ги среќаваме овие зборови:

- Se vuoi conoscerti meglio e conoscere meglio il mondo dei *boys*... (CO) (Ако сакаш да се запознаеш подобро и да го запознаеш подобро светот на момчињата...);
- ...se un *boy* ti guarda in un certo modo, è perché ti trova carina (CO). (...ако некое момче те гледа на поинаков начин, тоа е затоа што си му симпатична);
- ...ecco di seguito alcune affermazioni che noi *girls* amiamo fare (CO). (...ево во продолжение неколку изјави што ние девојките сакаме да ги кажеме);
- Nella capitale più chic e modaiola le *girls* stanno gradualmente abbandonando le semplici ballerine (CO). (Во најшик и најмодерниот главен град, девојките постепено ги оставаат едноставните балетанки);
- Le *girl* spesso usano un linguaggio in codice che i *boys* non riescono proprio a capire! (CO) (Често девојките користат шифриран говор што момчињата не успеваат да го разберат).

Често користена е и суперлативната форма *best*, со или во отсуство на именката *friend* наместо да се употреби италијанскиот еквивалент *l'amico migliore/l'amica migliore* (најдобар пријател/ најдобра пријателка).

- Quando il tuo *best* ti chiede troppo spesso del ragazzo di cui sei innamorata... (CO) (Кога твојот најдобар пријател често те прашува за момчето во кое си вљубена...);
- I segnali e i consigli giusti per capire cosa provi veramente per lui, il tuo *best friend*! (CO) (Знаците и вистинските совети за да сфатиш што чувствуваш навистина за него, за твојот најдобар другар);
- Devi a tutti i costi far riemergere la tua *best friend* dall'involucro 'clonato'. (RM) (Мораш по секоја цена да ја извадиш твојата најдобра другарка од „клонираниот“ обвивка).

Именките *emozione* (чувство) и *storia d'amore* (љубовна врска) младите често ги заменуваат со англиските термини *feeling* и *love story*, со цел нивниот говор да биде повпечатлив.

- Ora sei pronta per vivere una storia completa, dove *feeling* e amore convivono in armonia (CO).
(Сега си подготвена да имаш комплетна врска, во која чувствата и љубовта живеат во хармонија);
- Tra queste ce ne è sempre una alla quale ci si lega in modo particolare e con la quale c'è un *feeling* speciale (CO).
(Помеѓу овие секогаш има една со која се поврзуваме на посебен начин и со која има посебно чувство);
- Le *love story* più appassionanti raccontano di amori impossibili, con enormi ostacoli da superare (CO).
(Најстрасните љубовни врски говорат за невозможна љубов, со огромни пречки кои треба да се надминат).
Италијанскиот збор *un bacio* (бакнеж) младите често го заменуваат со терминот *kiss*.
- Quando lui ti invia un messaggio conclude sempre con un *kiss* (RM).
(Кога тој ти испраќа порака на крај секогаш пишува бакнеж).
Во следниот пример ја забележуваме употребата на заемката *darling* која се јавува наместо терминот *cara* (драга).
- ...ma tutte vorrebbero essere al tuo posto, darling! (RM)
(...но сите би сакале да се на твое место, дарлинг).
Ја забележавме и употребата на терминот *in stand by*, но не со англискиот предлог *on* туку со италијанскиот еквивалент *in*. Овој израз значи *подготвен или достапен за брза употреба*, а во нашиот пример е употребен со значење на *резерва*.
  - Lui mi tiene *in stand by* (CO).
(Тој ме држи на стенд бај).
Англискиот израз *friend-victim* (пријател-жртва) веројатно е креиран по аналогија на изразот *fashion victim* (жртва на модата) и се користи наместо италијанскиот термин *amica vittima*.
    - Ti ritieni una *friend-victim*? (RM)
(Се сметаш ли за пријателка-жртва?).
Кога младите зборуваат за нов член во друштвото го користат терминот *new entry*, на пример:
      - Che si tratti di un'amicizia di vecchia data o di una *new entry* nel proprio gruppo il risultato non cambia. (RM)
(Дали се работи за старо пријателство или за нов член во сопственото друштво, резултатот не се менува).
Истиот термин го среќаваме и во филмот „Come tu mi vuoi“:
      - Grande *new entry* la nosta Giada (8).
(Нашата Џада е фантастичен нов член во друштвото).
За некој кој не е прифатен и кој не може да се прилагоди на друштвото, младите го претпочитаат терминот *outsider* наместо италијанските термини *estraneo* или *intruso*.

- ...sono diventata un po' solitaria, *outsider*, un po' ribelle e silenziosa (CO).
(...станав малку повлечена, аутсајдер, малку бунтовник и тивка).

3.1.3. Семантичка категорија спорт и слободно време

Во оваа семантичка категорија запишавме 7 термини кои се однесуваат на видови спорт како *acquagym* - *ginnastica in acqua*, *gym* - *ginnastica*, *wrestling* - *lotta*, *freestyle* – *sci acrobatico*, *running* - *correre* и *diving* – *sub*.

- ...oppure tuffati in piscina e dedicati al nuoto o all'*acquagym*, almeno due volte a settimana (CO).
(...или пак нурни се во базен и посвети се на гимнастика во вода, барем два пати неделно);
- La nuova *gym* garantisce un allenamento cardiovascolare completo (CO).
(Новата гимнастика гарантира комплетен кардиоваскуларен тренинг);
- ...ma la sua specialità sono le arti marziali e il *wrestling* (RM).
(...но негова специјалност се боречките вештини и борење).
- Io sono Luca, istruttore di *diving* (2).
(Јас сум Лука, инструктор по нуркање);
- ... gli snowpark dell'Alta Pusteria sono aperti con istruttori specializzati in *freestyle* (RM).
(...ски центрите во Алта Пустериа се отворени со специјализирани инструктори во фри стајл);
- A tutto *running*! Non hai il budget né la voglia di iscriverti in palestra? (RM)
(Ајде на трчање! Немаш пари ниту желба да се запишеш во теретана?);
- Lo sport è la tua vita e vuoi spingerti ben oltre i limiti del *training*? (RM)
(Спортот е твојот живот и сакаш да ги надминеш границите на тренингот?).

И во следните три примери се среќаваме со луксузни заемки. Младите наместо *allenatore* (тренер), *allenatore privato* (приватен тренер) и *pausa* (пауза), ги користат соодветните англиски термини: *coach*, *personal trainer* и *break*.

- ...nel suo ruolo di *coach* (5).
(...во неговата улога на тренер);
- Ho un *personal trainer* che mi segue ogni giorno e mi motiva (CO).
(Имам личен тренер кој ме следи секој ден и ме мотивира);

- ...due spuntini, fondamentali per fare un *break* e ricaricarsi di energia (CO).

(...две учинки, задолжителни за да направиш пауза и да се снабдиш со енергија).

Во оваа семантичка категорија ја сместивме и најзастапената заемка *party* еквивалент на италијанската именка *festa*. Еве неколку примери:

- ...ma tu sai benissimo che questo *party* sarà il pretesto per poterlo vedere al di fuori della scuola. (CO)

(...добро знаеш дека оваа забава ќе биде изговор за да можеш да го видиш надвор од училиштето);

- ...è atterrato con alcuni amici a Las Vegas organizzando un *party* (CO).
(...слета со некои пријатели во Лас Вегас организирајќи забава).

Наместо *videogioco* (видеоигра) младите ја претпочитаат заемката *videogame*.

- Non avevo mai giocato con il *videogame* (CO).
(Никогаш не сум играл со видеоигра).

3.1.4. Семантичка категорија мода и убавина

Во оваа семантичка категорија ги забележавме заемките од англискиот јазик кои се однесуваат на парчиња облека, шминка и придавки кои ја опишуваат облеката и светот на модата. Најмногу се користат придавките *cool*, *out*, *in*, *trendy* и *hot*, наместо *eccezionale*, *fuori moda*, *alla moda*, *di tendenza*, *in voga*, додека од именките најчесто се среќаваат *look*, *style* и *make up* наместо *aspetto*, *stile* и *trucco*. Еве неколку примери:

- ...tutti i volti più *cool* e *trendy* raccolti per voi nella grande mela (CO).
(...сите најкул и најтренди лица, собрани за вас во големото јаболко);
- ...indossava un vestito semplice, ma molto *hot* di Calvin Klein (CO).
(...носеше едноставен фустан, но многу секси на Келвин Клајн);
- ...ancora più *trendy* indossate una sull'altra (RM).
(...уште потренди е ако се носат една врз друга).

Во овој пример ја забележуваме и употребата на прилогот од англискиот јазик *very* наместо италијанскиот еквивалент *molto*.

- Trasforma le ragazze qualunque in tipi *very cool* (8).
(Ги трансформира обичните девојки во многу кул типки).

Во филмот „Come tu mi vuoi“ ја забележавме и употребата на *in* и *out*.

- Parlare del proprio lavoro non è *in* (8).
(Не е ин да се зборува за сопствената работа).
- Era *out* negli anni ottanta, figurati ora (8).
(Беше аут во осумдесеттите години, а денес можеш да замислиш).

Во повеќе примери ја среќаваме употребата на *look* во комбинација со други заемки од англискиот јазик.

- Con ostinazione diffendi il tuo *look* (8).
(Упорно го браниш твојот изглед);
- ...*look hippy chic* in versione autunnale (CO).
(...хипи шик изглед во есенска верзија);
- Il pubblico è impazzito al suo arrivo, non solo per il suo *look hot* ma anche perché è una delle teen star più amate del momento (CO).
(Публиката полуде кога таа пристигна, не само поради нејзиниот жежок изглед туку и поради тоа што е една од најсаканите тиин ѕвезди во моментот);
- Si tratta di 1600 pezzi in vendita da aprile 2010 per un *total look* audace ed eccentrico (RM).
(Станува збор за 1.600 парчиња во продажба од април 2010 за целосен храбар и ексцентричен изглед);
- ...*abiti bon ton ideali per un look mix & match* (RM).
(...бон тон фустани идеални за изглед „комбинирај и усогласувај“).
Во следниот пример ја забележуваме употребата на придавката *easy* намесо *leggero* (лесно).
- ...è il segreto per uno stile *easy* e chic (CO).
(...тоа е тајната за лесен и шик стил).
Заемката *outfit* младите ја користат наместо *aspetto* (изглед).
- Nicole Richie continua a dettare legge in materia di *outfit* anche adesso che è mamma di due bimbi (CO).
(Никол Ричи продолжува да го диктира законот во врска со изгледот и сега кога е мајка на две деца).

Во наредниот пример се среќаваме со употреба на повеќе заемки кои се претпочитаат наместо соодветните италијански термини. Придавката *aggressive* е употребена наместо *aggressivo*, *mixato* креирано по аналогија на англискиот термин *mixed* со значење на *misto* (измешано), *glamour* соодветствува на *affascinante*, *fit* е еквивалент на *adatto*, *conveniente* и *limited edition* се јаувава наместо *edizione limitata*.

- L'effetto *aggressive* del pitone *mixato* a linee *glamour* e super *fit* sono le caratteristiche vincenti di Snake Zip Shot, la *limited edition* firmata Miss Sixty più attesa della nuova stagione (RM).
(Енергичен ефект на питон измешан со гламурозни и супер фит линии, се победоносните карактеристики на Снејк Зип Шат, ограничената колекција на Мис Сиксти најочекуваната во новата сезона).

Што се однесува до употребата на англиски термини со кои се означуваат некои парчиња облека или чевли, ги забележавме следните заемки:

- ...ed una *t-shirt* con maniche a pipistrello e stampa pitone (RM).
(...и блуза со кимоно ракави и дезен на питон);

- ...sfilano gonne, *shorts e pants* in tessuti *washed-out* da abbinare a giacchine-paltò (RM). (...дефилираат здолништа, шорцеви и панталони во избледнати ткаенини да се комбинираат со јакни-палто.) *Shorts e pants* се употребени наместо *pantaloncini* и *pantaloni*, а *washed-out* наместо придавката *scolorito*;
- I *rainboot* firmati per la modaiola, in vernice per la cittadina (RM). (Марка чизми за дожд за тренд фанатик, лакирани за урбана девојка);
- ...*scarpe killer*, con tacchi sempre più alti (CO). (...чевли убијци, со сè повисоки штикли);
- ...*stivali*, *dress* con stampa a fiori e cappello sono, invece, gli elementi *basic* per un *personal shopper*... (CO). (...чизми, фустан со цветен дезен и шапка, се основните елементи за еден личен купувач...). Во овој пример се среќаваме и со заемките *basic* наместо *fondamentali* и *personal shopper* како замена за *compratore personale*;
- Non usciresti mai di casa con un paio di *leggings* leopardati (RM). (Не би излегла никогаш од дома со пар хеланки во леопард дезен.) Заемката *leggings* е употребена наместо италијанскиот термин *la pantacalza*.
- ...*dress* con scollatura mozzafiato (RM). (...фустан со деколте од кое застанува здивот). Во овој пример заемката *dress* е употребена наместо *abito*;
- ...*zaino* in spalla e *sneakers* (CO). (...ранец на рамо и патики).
Како замена за *collezione* (колекција) младите често го користат англискиот збор *collection*, на пример:
  - ...da questo sono nate le 5 deliziose *Narajuku Lovers collection* (RM). (...од ова се родија 5-те слатки Харајуки Лаврс колекција).
Во нашиот корпус ја забележавме и употребата на *performance fashion* наместо *spettacolo di moda*.
  - Eccolo sfilare solo per voi con le sue migliori *performance fashion!* (CO)
(...Еве го дефилира само за вас со неговите најдобри модни изведби).
Во семантичката категорија убавина најзастапени заемки од англискиот јазик се *make up* која младите во Италија ја користат наместо *trucco* (шминка) и *beauty* наместо *bellezza* (убавина). Еве неколку примери:
    - Non è difficile riprodurre il *make up* intenso e profondo di Bella (CO). (Не е тешко да се ископира јаката и длабока шминка на Белла);
    - Uno specchio: utile per verificare il *make up* e l'acconciatura (CO). (Огледалце: корисно за да се провери шминката и фризура);
    - Sapere i segreti *beauty* delle dive è un gioco da ragazze (CO). (Да се откријат тајните за убавина на дивите е мала шала);

- Il mondo del *beauty* non poteva certo rimanere indifferente a questo fenomeno che tanto piace all'universo giovane delle ragazze (RM).
(Светот на убавината не можеше да остане рамнодушен на овој феномен кој толку му се допаѓа на младиот универзум на девојките).
Од следниот пример можеме да забележиме дека се користи *beauty* како кратка форма од *beauty case* наместо италијанскиот еквивалент *portatrucco* (несесер).
  - Una sorpresa che non può mancare nel tuo *beauty* e che donerà un tocco scintillante e goloso alle tue labbra! (CO)
(Изненадување кое не смее да недостасува во твојот несесер и кое ќе му даде блескав и сладок изглед на твоите усни).
Во следниот пример ја забележуваме употребата на заемката *gloss* наместо *lucidalabbra* (сјаж за усни).
  - ...si stende un *gloss* trasparente sulle labbra con l'ausilio di un pennellino (CO).
(...се нанесува просирен сјаж на усните со помош на четкичка).

3.1.5. Други примери

Заемката *forever* младите ја користат наместо да кажат *per sempre* (засекогаш). Оваа употреба ја забележавме во филмот "Scusa, ma ti chiamo amore".

- Guarda che è per sempre, ma proprio *forever forever* (7).
(Внимавај ова е засекогаш, баш засекогаш засекогаш).
Во истиот филм ја забележуваме и употребата на заемката *plumcake* наместо италијанскиот еквивалент *pasticcino alle prugne* (колаче со сливи).
- Che volevi? - Il 24, un *plumcake* (7).
(Што сакаше? – Број 24, колаче со сливи).
Во следниот пример се среќаваме со метафорична употреба на англиската придавката *soft* (меко) чиј еквивалент во италијанскиот јазик е придавката *soffice*. Во овој случај соодветна би била придавката *rilassato* (релаксирано) која пак младите често ја заменуваат со англискиот еквивалент *relax*.
  - Scegli un risveglio "soft": una canzone che ti piace, il bacio della mamma... (CO) (Избери софт будење: песна која ти се допаѓа, мајчински бакнеж...);
  - Ho girato per tre giorni e poi mi sono concesso molto *relax* per visitare i luoghi d'Italia più famosi (CO).
(Шетав три дена и потоа си дозволив многу релакс за да ги посетам најпознатите места во Италија).

Ја забележавме и употребата на заемките *fast & fresh* чии еквиваленти во италијанскиот јазик се придавките *veloce* (брз) и *fresco*

(свеж). Во нашиот пример овие придавки се јавуваат со значење на *veloci* (брзи) и *nuovi* (нови).

- Ecco consigli *fast & fresh* per avere una bocca curata (RM).
(Еве брзи и нови совети за да имате негувана уста).

Во наредниот пример ја забележуваме употребата на заемките *power* и *smile* наместо именката *sorriso* (насмевка) и придавката *intenso* (моќно).

- Per diventare portatrice sana del *power smile* basta seguire le regole di una corretta igiene orale. (RM)

(За да имаш здрава и силна насмевка доволно е да се следат правилата на внимателна хигиена во устата).

Англискиот термин *location* (локалитет) се користи како замена за *località*.

- ...ha girato il video della sua hit in una favolosa *location* veneta (RM).

(...го снимил видеоспотот за својот хит во еден фантастичен локалитет во Венето).

За да се засили пораката која младите сакаат да ја пренесат често ги користат англиските изрази *of course*, *don't worry*, *ok*, *please*, кои се препознатливи и користени низ целиот свет.

Of course (секако) се користи наместо италијанските еквиваленти *certamente*, *di sicuro*.

- Orlando Bloom sia rinato nelle acque di ...Santa Monica, in California, *of course!* (RM) (Орландо Блум како да е препороден во боите на... Саната Моника, во Калифорнија, апсолутно!).

Don't worry (не грижи се) употребен наместо *non fa niente*, *nessun problema* или *non preoccuparti* му дава на изразот засилена вредост.

- ... sono cose che capitano – la consolo su Skype – ma *don't worry* (RM).

(...се случуваат вакви работи – ја утешувам на Скајп – но немај гајле).

Во следниот пример заемката *please* (те молам) се јавува наместо *per favore*, *ti prego*.

- Cambio di programma, stasera sciolti, *please* (1).

(Промена на планот, вечерва без обрвски, плис).

Англискиот прилог *ok* кој е кратенка од *oll korrekt*, шеговита алтернација од *all correct*, е дел од вокабуларот на секој млад човек. Негови еквиваленти во италијанскиот јазик се: *giusto*, *corretto*, *d'accordo*, *sì*, *va bene*. Во овој пример забележуваме уште три заемки од англискиот јазик *look*, *super* и *sexu* за кои зборуваме во поглавјето 2.1.4.

- ...*ok* alla trasgressione e al look super sexu...(RM)

(...океј за трасгресијата и за изгледот супер секси).

Во следниот пример ја забележуваме употребата на заемката *must* што значи *нешто што мора да се направи*, во нашиот пример *нешто што*

мора да се види. Еквиваленти на овој термин во италијанскиот јазик се: *obbligo, dovere, necessità*.

- ...il sito „Kabaret”, un must per gli amanti della battuta comica (RM).
(...сајтот „Кабарет“, императив за љубтелите на комичната сцена).

Ја забележуваме и употребата на англиските антоними *down* и *top* чиешто буквално значење е *giù, sotto* (долу, под) и *vertice, culmine* (врв, кулминација). Во нашиот пример *down* има значење на *состојба на депресија*, а *top* е употребен со значење *al meglio* (најдобро).

- La tua storia sarà pure in una fase *down*, ma tu sentiti *al top* (RM).
(Твојата врска можеби е во тапа фаза, но ти чувствувај се топ).

Препознатливиот англиски израз *made in* е запишан речиси на сите производи низ светот. Во нашиот пример е искористен при усно изразување со цел да се засили важноста на потеклото на производот.

- Bombe di caffeina pura, *made in Germany* (8)-
(Бонбончиња од чист кофеин, мејд ин Германија).

Во следниот пример ги забележуваме заемки *very* и *important* чии еквиваленти во италијанскиот јазик се *molto* (многу) и *importante* (важен).

- ...un incontro può trasformarsi in una storia *very important!* (RM)
(...една средба може да се претвори во вери импорант врска!).

Именката *nerd* значи неатрактивна, социјално неприфатена личност посветена, пред сè, на интелектуалната дејност. Соодветен еквивалент на истата во италијанскиот јазик е именката *secchione* (бубалица).

- Per una volta do ragione al *nerd*. (2)
(Овој пат се согласувам со бубалицата).

3.2. Заемки од шпанскиот јазик

Во нашиот корпус ја забележавме употребата на една заемка од шпанскиот јазик. Станува збор за *las guardias* (SL) што значи *i bidelli* (училишни служители).

4. Заклучок

Можеме да заклучиме дека најголем дел од собраните единици се заемки од англискиот јазик. Ова го објаснивме со фактот дека англискиот јазик се наметнува како светски јазик како резултат на глобализацијата и интензивирањето на контактите со англоамериканската култура. Собраните заемки ги поделивме на четири семантички категории. Во семантичката категорија шоу бизнис запишавме 25 примери на најмногу користени заемки од англискиот јазик, како *star, glam, fan, live, rumours, gossip, song, news*. Во семантичката категорија љубов и пријателство забележавме 12 примери на најчесто употребувани заемки, како: *boy, girl, best, friend, love, feeling, kiss*, додека во семантичката категорија спорт и слободно време

смествиме 11 заемки меѓу кои gym, running, diving, party, а 35 примери запишавме во семантичката категорија мода и убавина, како: cool, hot, out, in, dress, look, shorts, итн. Во посебна семантички некарактеризирана категорија забележавме околу 20 заемки од англискиот јазик кои се во интернационална употреба, како of course, don't worry, ok, please, down, top и сл. Можеме да заклучиме дека во најголем процент станува збор за луксузни заемки, односно заемки кои имаат свој еквивалент во италијанскиот јазик, а се користат со цел да се постигне посебен семантички ефект, да се привлече вниманието на соговорникот.

Литература

- Албрех 1993: J. Albrech, „Esistono delle caratteristiche generali del linguaggio giovanile?“, in *La lingua dei giovani*, Edgar Radtke, Tübinger Beiträge zur Linguistik 374, Tübingen.
- Амброџо 2004: R. Ambrogio, G. Casalegno, *Scrostati gaggio! Dizionario storico dei linguaggi giovanili*, Torino: UTET Università.
- Банфи 1992: E. Banfi, A. Sobrero, *Il linguaggio giovanile degli anni Novanta, Regole, invenzioni, gioco*. Bari: Laterza.
- Галето 1999: P. Galetto, *Il linguaggio dei giovani tra riflessione e creatività*, „Studi Italiani di Linguistica Teorica e Applicata“, 5-42.
- Кортелацо 1994: M. Cortelazzo, „Il parlato giovanile“, in *Storia della lingua italiana, II, Scritto e parlato*, a cura di Luca Serianni e Pietro Trifone, Torino: Einaudi, 291-317.
- Ковери 1992: L. Coveri, „Gli studi in Italia“, in *Il linguaggio giovanile degli anni Novanta, Regole, invenzioni, gioco*, a cura di Emanuele Banfi e Alberto A. Sobrero, Bari: Laterza.
- Ливолси 1992: M. Livolsi, I. Bison, „Una lettura dei dati: alcune ipotesi interpretative“, in *Il linguaggio giovanile degli anni Novanta. Regole, invenzioni, gioco*, a cura di Emanuele Banfi e Alberto A. Sobrero, Bari: Laterza, 149-194.
- Радтке 1992: E. Radtke, „La dimensione internazionale del linguaggio giovanile“, in *Il linguaggio giovanile degli anni Novanta, Regole, invenzioni, gioco*, a cura di Emanuele Banfi e Alberto A. Sobrero, Bari: Laterza, 5-44.
- Радтке 1993: E. Radtke, *La lingua dei giovani*, Tübingen: Narr.
- Раутјарви 2000: I. Rautjärvi, Innovazioni lessicali e semantiche del linguaggio giovanile.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/.../13654/vrautjarvi.pdf>
. 15.05.2010.
- Санга 1993: G. Sanga, „Gerghi“, in Alberto A. Sobrero *Introduzione all'italiano contemporaneo*, Bari: Laterza.

- Собреро 1992: A. Sobrero, „Varietà giovanili: come sono, come cambiano”, in *Il linguaggio giovanile degli anni Novanta, Regole, invenzioni, gioco*, a cura di Emanuele Banfi e Alberto A. Sobrero. Bari: Laterza, 45-58.
- Собреро 1993: A. Sobrero, „Costanza e innovazione nelle varietà linguistiche giovanili”, in *La lingua dei giovani*, Edgar Radtke, Tübinger Beiträge zur Linguistik 374. Tübingen: Narr.
- Титоне 1995: R. Titone, *Come parlano gli adolescenti*, Roma: Armando Editore.
- Шолц 2000: A. Scholz, *Usa e norma della `lingua dei giovani` in base a tipi di testo informali „Italienisch“*, 66-83.